

ବର୍ଷନ କୋଠରୀରୁ ବ୍ୟାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ ବାହାରକୁ ବାହାର କରିବା ପରେ ବ୍ୟାଗ୍‌ର ମୁହଁକୁ ଖୋଲି ଦିଅନ୍ତୁ । ଦୋରସା ମାଟି ଓ ପୁରୁଣା ସତା ଗୋବର ଖତକୁ ସମ ପରିମାଣରେ ମିଶାଇ ତାହାକୁ ସିଝାଇ ବିଶୋଧନ କରନ୍ତୁ ଓ ଏହି ବିଶୋଧିତ ମିଶ୍ରଣକୁ ଏକ ପତଳା ଆବରଣ (୨-୩ ସେ.ମି.) ଭାବରେ ବ୍ୟାଗ ଉପରେ ଦିଅନ୍ତୁ । ଉଚ୍ଚ ଆବରଣ, ବାହାରୁଥିବା ଛତୁ ଗୁଡ଼ିକର ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏହାକୁ କ୍ୟାସିଙ୍ଗ କୁହାଯାଏ । ତେବେ କ୍ୟାସିଙ୍ଗ ଉପାଦାନ ହେଉଥିଲେ, ପ୍ରତିଶୋଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ୱରୂପ ସେଥିରେ ଶତକଡା ୦.୧ ଭାଗ କାର୍ବେଣ୍ଡାକ୍ରିମ ଦ୍ରବଣ ସିଞ୍ଚନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନଠାରୁ ସେଥିରେ ପାଣି ଦେବା ଉଚିତ୍ । କ୍ୟାସିଙ୍ଗ ଉପାଦାନକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଶୋଧନ କରି ନ ପାରିଲେ ସେଥିରେ ପ୍ରତିଦୁର୍ଳା ଫିଫି ମାଡ଼ିଯିବାର ଭୟଧାଏ । ତେବେ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଏହି ମାଟି ନଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିପାରୁଛି ।

ଅମଳ : ବ୍ୟାଗ ଖୋଲିବାର ୧୫-୨୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କତ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ସମୟରେ ୨୮-୩୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲସିୟସ୍ ତାପମାତ୍ରା, ୮୦-୯୦ ପ୍ରତିଶତ ଆପେକ୍ଷିକ ଆର୍ଦ୍ରତା ଏବଂ ଛତୁଘରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ପବନ ଚଳପ୍ରଚଳ କରିବା ଦରକାର । ନିୟମିତ ଭାବରେ ବ୍ୟାଗ୍ ରେ ପାଣିଦେବା ଦରକାର । କେତେକାଂଶରେ ଆଲୋକ (ଦିନକୁ ଅତିକମ୍ରେ ୧୨ ଘଣ୍ଟା) ମଧ୍ୟ ଦରକାର ପଡ଼େ । କତ ଗୁଡ଼ିକ ଅମଳ ଉପଯୋଗୀ ହେବାପାଇଁ ୮-୧୦ ଦିନ ଲାଗେ । ଅମଳ ସମୟରେ ମୁଣ୍ଡର ବ୍ୟାସ ୬-୧୦ ସେ. ମି ରହେ । ସାଧାରଣତଃ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗରୁ ୧୫ରୁ ୧୬ ଟି କତ ଆସିଥାଏ । ମାତ୍ର ସେଥିରୁ କିଛି କତ ଅବସ୍ଥାରେ ଶୁଖିଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୬-୮ଟି କତ ବୃଦ୍ଧିପାଏ । ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟାଗ୍‌ର ଉପରିଭାଗରୁ କତ ଆସେ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗରୁ ପ୍ରାୟ ୧ କି.ଗ୍ରା ଛତୁ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ ।

ଦୁଧଛତୁ ଚାଷରେ ଲାଭକ୍ଷତି (ଗୋଟିଏ ବେତରୁ)

ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ	ପରିମାଣ	ମୂଲ୍ୟ
୧. ଛତୁ ବିହନ	୧/୩ ବୋତଲ	ଟ.୧୫.୦୦
୨. ନଡା	୧ କି.ଗ୍ରା.	ଟ.୫.୦୦
୩. ପଲିଥିନ୍ ମୁଣା (ପୁନଃ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ)	୧ଟି	ଟ.୩.୦୦
୪. ସିଝା ଗହମ	୨୫୦ଗ୍ରାମ	ଟ.୬.୦୦
୫. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ		ଟ.୬.୦୦
	ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	ଟ.୩୫.୦୦
ଅମଳ	ଦର	ଆଦାୟ
୧ କି.ଗ୍ରା	ଟ.୧୦୦.୦୦	ଟ.୧୦୦.୦୦

ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଟ.୩୫.୦୦ ଲାଭାଂଶ - ଟ.୬୫.୦୦

ଭାଲ୍ୟ ଉଦ୍‌ଭାୟ କୃଷି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ କୃଷି ମହୋତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷେ ସଂପ୍ରସାରଣ ସଂସ୍ଥାର ଯୋଜନାରେ ୩୦୦୦ ଖଣ୍ଡ ମୁକ୍ତିତ ।

pdatmakoraput@rediffmail.com /
atmakoraput/rmckoraput/e-nam.nic.in

ଆମ୍ଭା. କୋରାପୁଟ

ଦୁଧ ଛତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପ୍ରଣାଳୀ

ଦୁଧ ଛତୁ ଚାଷ

ଦୁଧ ଛତୁ ଏକ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଖାଦ୍ୟପଯୋଗୀ ଛତୁ । ଏହାର ରଙ୍ଗ ଦୁଧ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧଳା ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଏପରି ନାମକରଣ କରାଯାଇଛି । ପାଳଛତୁ ପରି ଏହା ଉଚ୍ଚ ତାପମାତ୍ରାରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । କୃତ୍ରିମ ଭାବରେ ଉତ୍ପାଦନ କାରାଯାଉଥିବା ଛତୁଗୁଡ଼ିକ ତୁଳନାରେ ଏହା ବେଶ୍ ବଡ଼ ତେଣୁ କେତେକ ଏହାକୁ “ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳୀନ ଛତୁ” ଓ ‘ବଡ଼ ଛତୁ’ ମଧ୍ୟ କହିଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଛତୁର ହାରାହାରି ଓଜନ ୧୦୦-୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ୬୦୦-୭୫୦ ଗ୍ରାମ ଓଜନର ଛତୁ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ୧୯୯୪ ମସିହା ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଚାଷ କରାଯାଇଥିଲା । ଚାଷ ପଦ୍ଧତିର ଅଧିକତର ବିକାଶ ସହିତ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ପାଳଛତୁ ଓ ଧୂଙ୍କରି ଛତୁ ପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏହା ସେପରି ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚମକାର ଆକୃତି, ଆକର୍ଷଣୀୟ ରଙ୍ଗ, ଦୃଢ଼ ଆକାର, ଉଚ୍ଚ ଉତ୍ପାଦିକା ଶକ୍ତି, ସରଳ ଚାଷ ପଦ୍ଧତି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶେଷତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ଏହା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତରେ ଉତ୍ତମ ଚାଷୀ ଓ ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦୃତ ଲାଭ କରିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଦୁଧ ଛତୁର ବିଶେଷତ୍ୱ

- ୧) ଦୁଧ ଛତୁ ଖାଦ୍ୟଗୁଣରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଓଜନ ଭିତ୍ତିରେ ଏଥିରେ ଶତକଡ଼ା ୧୬.୬୯ ଭାଗ ପୁଷ୍ଟିସାର, ୬୪.୨୬ ଭାଗ ଶ୍ୱେତସାର, ୪.୧ ଭାଗ ଚର୍ବି ଓ ୩.୬ ଭାଗ ଚକ୍କାତ 1ୟ ପଦାର୍ଥ ଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ପୋଟାସିୟମ୍, କ୍ୟାଲସିୟମ୍, ଫସଫରସ୍, ଲୈହ୍ନ ଇତ୍ୟାଦି ଶରୀର ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଧାତବ ଲବଣ ମଧ୍ୟ ଦୁଧଛତୁରେ ରହିଛି ।
- ୨) ଦୁଧ ଛତୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ତାପମାତ୍ରାରେ ୨୫ ରୁ ୩୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲସିୟସ୍ ଉତ୍ତାପରେ ହୋଇପାରୁଥିବା ହେତୁ, ଗ୍ରୀଷ୍ମମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ।
- ୩) ସଂରକ୍ଷଣ ଶକ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ । ଉତ୍ତମ ପାଣ୍ଡୁରେ ଛିଦ୍ରୁଥିବା ୧୦୦ ଗେଜ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ପଲିପ୍ରପିଲିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ରେଫ୍ରିଜିରେଟରରେ ୨୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଇପାରେ ।
- ୪) ସାଇତିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଛତୁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- ୫) ଲୋଭନୀୟ ଦୁଧ ଭଳି ଧଳାରଙ୍ଗର ଛତୁ ।
- ୬) ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ ତଥା ସହଜ ।
- ୭) ଜୈବ ଦକ୍ଷତା ଶାମୁକା ଛତୁ ବା ଧୂଙ୍କରି ଛତୁ ସହିତ ତୁଳନୀୟ ।

ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ :

ଆବଶ୍ୟକ ଜଳବାୟୁ : ଓଡ଼ିଶାର ଜଳବାୟୁ ଦୁଧ ଛତୁ ଚାଷ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ । ଏହି ଛତୁ ଚାଷ ପାଇଁ ପାଳଛତୁ ପରିବେଶ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଛତୁ ଘର ମଧ୍ୟରେ ୨୫ ରୁ ୩୮ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲସିୟସ୍ ତାପମାତ୍ରା ଓ ଶତକଡ଼ା ୯୦ ଭାଗ ଆପେକ୍ଷିକ ଆର୍ଦ୍ରତା ରହିଲେ ଭଲ ଅମଳ ମିଳେ । ଘର ମଧ୍ୟରେ ପବନ ଚଳାଚଳ ପରିମାଣ ଓ ବେଗ ନିୟମିତ ହେବା ଦରକାର । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରୁ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଧଛତୁ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଚାଷ ପାଇଁ ଉପାଦାନ : ପାଳଛତୁ ପରି ଦୁଧଛତୁର ଜଳବାୟୁ ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରାୟ ଏକାପରି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଧଛତୁର ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ ଧୂଙ୍କରି ଛତୁପରି ହୋଇ ଥାଏ । ଅନେକ ପ୍ରକାରର କୃଷିଜାତ ପଦାର୍ଥରେ ଦୁଧଛତୁ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ମଞ୍ଜି ବାହାର କରିପାରିବା ପରେ ମୂଳ ଫସଲର ବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁରେ ଦୁଧଛତୁ ସଫଳତାର ସହ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମରେ ଜୈବଦକ୍ଷତା ଶତକଡ଼ା ୧୨୦ ଭାଗ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଧାନନଡ଼ା, ଗହମ ନଡ଼ା, ମକା ଭଣ୍ଡି, କୁଆର, ବାଜରା, ତଥା ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ ଗଛର କାଣ୍ଡ, ଚାଉଳ ଗୁଣ୍ଡ, ଗହମ ଚୋକତ, ନଡ଼ିଆ କତା, ଆଖୁ ଛେଦା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଦୁଧଛତୁ ଚାଷ ହୋଇପାରିବ । ତେବେ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ଭଲଭାବରେ ଶୁଖିଥିବା ମୋଟା, ଚାଣ ନଡ଼ା ଦୁଧଛତୁ ଚାଷପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ । ୬୦ ସେ.ମି ତ ୪୫ ସେ.ମି ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଧଛତୁ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ ଏ ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗ୍ ପାଇ ୨-୩ ବିଡ଼ା ପ୍ରାୟ (୧ କି.ଗ୍ରା) ନଡ଼ା, ଅଧ ବୋତଲ ଛତୁ ମଞ୍ଜି (ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ଗ୍ରାମ) ଓ ସିଝା ଗହମ (୨୦୦ ଗ୍ରାମ) ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ୩ ରୁ ୪ ସପ୍ତାହର ସୁସ୍ଥ ବିହନ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଭଲ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳେ । ଗହମକୁ ଏପରି ସିଝାଇବା ଉଚିତ୍ ଯେପରି ତାହା ଫାଟିନଯାଏ ।

ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ : ପ୍ରଥମେ ଭଲ ନଡ଼ା ସଂଗ୍ରହ କରି ସେଥିରୁ ପତ୍ର ଅଂଶ ସବୁ ଅଲଗା କରିଦିଆଯାଏ ଓ ନଡ଼ାକୁ ୨ ରୁ ୩ ଇଞ୍ଚ ଆକାରରେ କାଟି ପାଣିରେ ୧୨ ରୁ ୧୬ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବତୁରାଇ ଦିଆଯାଏ । ଭିଜା ନଡ଼ାକୁ ୨୦-୩୦ ମିନିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଝାଇବାକୁ ହୁଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ନଡ଼ାରେ ଅବ ରକାରୀ ଫିଫି ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ । ଏହି ନଡ଼ାକୁ ପରିଷ୍କାର ଚଟାଣ ବା ପଲିଥିନ୍ ଉପରେ ପତଳା ଭାବରେ ଖେଳାଇ ପବନରେ ଶୁଖାଇ ଦିଆଯାଏ ଯେପରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏଥିରେ ୫୦ ରୁ ୫୫ ପ୍ରତିଶତ ଆର୍ଦ୍ରତା ରହିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଛତୁ ବିହନକୁ ବୋତଲରୁ ବାହାର କରି ତାକୁ ୩ ଭାଗ କରନ୍ତୁ । ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ମଧ୍ୟରେ ୩ ଇଞ୍ଚ ବହଳର ନଡ଼ା ବିଛାଇ ତା ପରେ ଗୋଟିଏ ଭାଗ ବିହନ ଓ ଗୋଟିଏ ଭାଗ ସିଝା ଗହମ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ଏହି ପରି ତିନିସ୍ତର ପୂରଣ କରନ୍ତୁ । ତୃତୀୟ ସ୍ତର ନଡ଼ା ଉପରେ ପତଳା ଭାବରେ ୧ ଇଞ୍ଚ ନଡ଼ା ବିଛାଇ ପଲିଥିନ୍ ମୁହଁ ବାନ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହାପରେ ପଲିଥିନ୍ ଚାରିପଟେ ୧୫-୨୦ଟି କଣା କରନ୍ତୁ । ଏହିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ବ୍ୟାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଛତୁଘର ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଉତ୍ତାପ ଓ ଆର୍ଦ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ଫିଫି ମାତିବା ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ । ୧୫ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଫିଫି ବ୍ୟାଗ୍ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ନଡ଼ାରେ ମାତିଯାଇଥାଏ ।